

Fakta a mýty

Použití v kuchyni:

Velmi mladé plody jasanu, takzvané křídlaté nažky, je možné povařit a nakládat podobně jako kapary.

Magické rituály: Čarodějnice údajně používaly jasanové větve k létání.

Věřilo se, že rovnoměrně tvarovaný jasanový list přináší štěstí: *‘Krásný list jasanu v ruce mám, první, koho potkám, za toho se vdám.’*

K pálení se nejlépe hodí ještě zelené jasanové dřevo, po vyschnutí už není dobrým palivem: *‘Palte jasan zelený, to je oheň hodný královny; palte jasan vysušený, v člověku nadávky probuzeny.’*

Fakta a mýty

Podle vyrašení jasanových a dubových listů je možné předpovědět letní počasí: *‘Jasan před dubem, mokří často budem.’* (léto se smíšeným počasím) *‘Dub před jasanem, pošplíchaní zůstanem.’* (sucho). Před rozvojem výroby oceli byl jasan hojně využíván na stavbu lodí, podvozků automobilů a výrobu rukojetí různých nástrojů. Dále také k výrobě kulečnickových tág a historických tenisových raket. Dnes se z něj vyrábí dřevěné dýhy a podlahy.

Jasan je opadavý strom.

Na celém světě existuje zhruba 50 různých druhů jasanu.

Tři z nich rostou v Evropě.

Jasan je samostatným rodem a je příbuzný s olivovníky.

Fakta a mýty

Na podzim ztrácejí evropské jasanové listy. Na jaře vyrostou nové. Na jiných kontinentech rostou jasanové listy, kterým listy zůstávají i přes zimu. Jasanové květy, ze kterých se pak vyvinou semena. Semínka mají křídla, podobně, jako semena javoru. To jim umožňuje odletět kousek daleko od kmene. Strom si tak zajistí lepší reprodukci.

Jasanové dřevo je velmi těžké, pevné a pružné. Považuje se proto za nejlepší evropské dřevo pro výrobu rukojetí nástrojů, například kladiv, lopat, košťat a tak dále. Je také vhodné pro výrobu sportovního vybavení, jako saní, baseballových pálek a na konstrukci lodí.

Nicméně dřevu neschází vlhkost, tyto předměty by tedy neměly být ponechány přes noc venku.

Jasan v průběhu ročních období

Podívejte se na krátké video o roce života jasanového stromu.

 <https://www.youtube.com/watch?v=ZOJdCENAXeQ>

Pak si vezměte čistý list papíru.

Rozdělte jej na čtyři rovnoměrné části, které budou symbolizovat roční období.

Namalujte každé roční období podle toho, co je podle vás charakteristické pro jasan v této fázi.

Můžete také kreativně využít suché jasanové listy nebo jiné části stromu.

Praktické nápady Jasanový rotační plátek

Vybavení:

Plátky jasanu s předchystanou vyvrtanou dírou
ve středu každého plátku
hůlka nebo klacík
ostý nůž
pero
lepidlo

Instrukce:

Pomocí pera pečlivě nakreslete spirálu začínající ve středu
jasanového plátku a otáčející se směrem ven. Vezměte
kousek klacíku, nožem odstraňte kůru a naostřete
jeden konec. Prostrčte klacík středem jasanového
plátku. Možná bude nutné upravit šířku klacíku
pomocí nože nebo ho připevnit pomocí
lepidla. Nyní je váš rotační
plátek hotový.

Praktické nápady Lesní zvířata

Vybavení:

Ostrý nůž
kousky jasanového dřeva různých délek
pera nebo barvy a štětce
lepidlo
klacíky
provázky

Instrukce:

Uřízněte plátek dřeva jako obličej zvířete. Použijte pera nebo
barvy, dokreslete svému zvířátku rysy, jako oči, uši, kožešinu
nebo bodliny. Přilepte k základně kousek provázku jako
ocásek a nechte vyschnout.

Na výrobu lesní lišky použijte ostrý nůž k vyřezání
tvaru a pak perem dokreslete rysy.

Praktické nápady Domečky pro víly a elfy

Vybavení:

Ostrý nůž
kousky jasanového dřeva různých délek
pera nebo barvy a štětce
lepidlo
klacíky

Instrukce:

Pomocí nože vytvarujte střechu domečků pro
elfy a víly.

Namalujte střechu a přilepte malý
kousek dřeva jako komín.
Ozdobte okna a dveře
domečku.

Praktické nápady Výroba katapultu

Vybavení:

Rozdvojený kus dřeva, oříznutý na požadovanou velikost
ostrý nůž
kousek gumy nebo jiného silného, pružného materiálu
kůže nebo kousek pevné látky na výrobu pouzdra
provázek, bavlněná nit nebo z ubní nit.

Praktické nápady Výroba katapultu

Instrukce:

Najděte vhodný rozdvojený kousek dřeva s dostatečnou délkou pod rozdvojením na rukojeť.

Pomocí nože nebo škrabky na zeleninu odstraňte ze dřeva kůru. Na konci každého hrotu udělejte dva zářezy. Ustříhněte dva pásy gumy, každý zhruba v délce rámu. Protáhněte jeden konec každé gumičky skrz zářezy, abyste je zajistili – možná budete muset použít nit. Vystříhněte pouzdro zhruba 10 cm x 5 cm. Udělejte díru ve středu každého konce obdélníkového pouzdra. Provlékněte konce gumy jedním z otvorů v pouzdře a pevně je zauzlete. Katapult je nyní hotový, s gumovými pásy na každé straně a pouzdem uprostřed.

Vytvořte si prak

Praktické nápady Stavba doupěte

Všechny děti milují stavbu doupat a je to zároveň skvělý způsob trávení času venku v interakci s rostlinami a přírodou. Pro stavbu doupat nejsou žádná 'pravidla'. Dobrým výchozím bodem ovšem je použít dvě nebo tři dlouhé tyče na vytvoření 'zakončení' a mezi ně položit delší větve. Pro rychlé doupě vršek zakryjte látkou nebo plachtou nebo strukturu propleťte větvemi a kapradím na vyplnění bočních stran. Základem skvělého přírodního přístřešku může být také robustní kmen stromu, o který opřete silné větve a propleťte tenčími větvíčkami.

Inspirace pro hru: JASAN

Praktické nápady Vytvořte si tkací rám

Je nekonečně mnoho možností, jak využít jasanové větve. Jednoduchý a rychlý nápad je vyrobit rám a použít ho na tvorbu vlastních lesních tkanin.

Vybavení:

Tyče, provázky/motouzy, proužky látky, nalezené přírodní předměty

Instrukce:

Nejprve vytvořte čtvercový nebo obdélníkový rám překrytím 4 tyčí a svažte je provázkem dohromady. Přivažte delší kousek provázku poblíž jednoho rohu a obtočte jej rámem nahoru a dolů směrem k protějšímu rohu. Obtočte provázek dvakrát okolo každé tyče, aby zůstal na místě a pak jej zauzlete.

Nyní postup opakujte, ale v úhlu 90°, aby vznikla síť. Sbírejte přírodní předměty a pak je spolu s kousky látky vetkejte do provázků v rámu.

Tato aktivita může být pro děti trochu obtížnější, ale je skvělá pro budování jemných motorických dovedností rukou a zápěstí.

Praktické nápady Budování lodi

Vybavení:

Korek
kousky dřeva / větvičky
provázek / motouz
lepidlo
materiál na plachtu – látka, listy, peří.

Instrukce:

Lod' může být postavena nejrůznějšími způsoby, děti mohou experimentovat s řadou přírodních materiálů a vyzkoušet, co bude fungovat nejlépe. Pokud poblíž není řeka nebo rybník na otestování lodi, naplňte mělký podnos nebo kbelík a proveďte pokusnou plavbu.

Praktické nápady Vytvořte hvězdu

Vybavení:

Větvičky
provázek
nůžky nebo nůž.

Instrukce:

Tento projekt je jednoduchý, ale efektivní. Použijte krátké kousky větviček na výrobu dvou trojúhelníků, jejich konce spojte pomocí provázku. Překryjte jeden trojúhelník druhým a vytvořte tak tvar hvězdy. Poté je provázkem svažte dohromady.